

12 lipca 2018

Zachować pamięć o walce polskiej wsi – 75. rocznica pacyfikacji Michniowa

12 i 13 lipca 1943 roku, 204 mieszkańców wsi Michniów, w tym 48 dzieci, zostało żywcem spalonych przez niemieckich żołnierzy w odwecie za pomoc partyzantom. W 75. rocznicę tych tragicznych wydarzeń w Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich odbyły się uroczyste obchody, mające przypomnieć pamięć o ofierze, jaką złożyła wieś za marzenia o wolnej Polsce. Obchody po raz pierwszy obchodzone były wraz z nowo ustanowionym świętem Dnia Walki i Męczeństwa Wsi Polskiej.

Trudna historia

12 i 13 lipca 1943 r. żołnierze niemieccy wymordowali w Michniowie 204 osoby, z czego 103 mężczyzn, 53 kobiety i 48 dzieci. Wieś doszczętnie spalono a znaczna część ofiar spłonęła żywcem. Zabroniono również jej odbudowy. Powodem dokonanego aktu zbrodni była pomoc

miejscowej ludności oddziałom partyzanckim oraz przynależność do szeregów Armii Krajowej.

Michniów słusznie uważany jest za symbol martyrologii wsi polskich. Tragedia jaką dotknięta została społeczność Michniowa została upamiętniona. Pierwszym poważnym krokiem ku realizacji zamierzonego celu stał się 1979 r. Powstał wówczas ogólnopolski projekt powołujący Mauzoleum Męczeństwa Wsi Polskich, dający świadectwo męczeństwa mieszkańców polskich ośrodków wiejskich. Zawirowanie historyczne przyczyniały się do opóźnienia prac. W 1997 r. powstał Dom Pamięci Narodowej, w którym znajduje się ośrodek badawczy dokumentujący martyrologię wsi polskiej w czasie II wojny światowej.

Obchody

Dziś, w 75. rocznicę tamtych wydarzeń, w Michniowie spotkali się ich świadkowie, rodziny ofiar, władze samorządowe i krajowe. W obchodach uczestniczyli przewodniczący Sejmiku Województwa Arkadiusz Bąk, marszałek województwa Adam Jarubas, wicemarszałek Jan Maćkowiak, członkowie Zarządu województwa Agata Binkowska, Marek Szczepanik i Piotr Żołądek, radni Sejmiku Andrzej Pruś i Leszek Wawrzyła, podsekretarz Stanu w Kancelarii Prezydenta Wojciech Kolarski, minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Jan Krzysztof Ardanowski, Jarosław Szarek, prezes Instytutu Pamięci Narodowej, wicewojewoda Andrzej Bętkowski, parlamentarzyści, przedstawiciele środowisk kombatanckich, ale przede wszystkim mieszkańcy Michniowa.

Uroczystości rozpoczęły się mszą świętą, którą prowadził ksiądz Stanisław Picheta. Po niej nastąpiły uroczyste przemówienia.

- Stojąc przy zbiorowej mogile ofiar pacyfikacji z bólem myślę o wielkiej tragedii, które doświadczyli nasi rodacy w dniach 12 i 13 lipca 1943. Z dumą i szacunkiem wspominamy walkę cudem ocalonych mieszkańców Michniowa o zachowanie pamięci o ofiarach. Przez te lata każdego dnia było słyhać ich głos byśmy pamiętali o Michniowie, opowiadali tę historię bliskich im osób, którzy ponieśli ofiarę dla wolnej, niepodległej Polski. Miejscowość ta miała przestać istnieć, miała zostać wymazana nie tylko z map, ale również z serc i pamięci przyszłych pokoleń Polaków. Dzięki Wam, mieszkańcy Michniowa, ten plan się nie powiódł. Byliście i jesteście fundamentem polskości. Dziś jesteśmy razem, zjednoczeni pamięcią i modlimy się za ofiary pacyfikacji – mówił podczas uroczystości marszałek **Adam Jarubas** podczas uroczystości.

Po wojnie, z inicjatywy michniowian przy mogile pomordowanych wzniesiono pomnik. Na płytach z czerwonego piaskowca wyryto nazwiska 102 spalonych żywcem osób – 54

mężczyzn, 4 kobiet i 48 dzieci. W maju 1984 r. powstały dwa komitety, których zadaniem było doprowadzenie do wybudowania w Michniowie Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskiej. Na czele Komitetu Organizacyjnego stanął westerplacczyk płk Leon Pająk, a Honorowego Roman Malinowski, wówczas marszałek sejmu i prezes NK ZSL. W poszczególnych województwach utworzyły się komitety wspierające. W 1989 roku wmurowano kamień węgielny pod budowę muzeum, które od 1999 roku jest pod opieką Muzeum Wsi Kieleckiej. Co roku odwiedza je ponad 30 tysięcy osób.

- Mieszkańcy Michniowa przez 75 lat chronili pamiętki po zamordowanych, opowiadali przyjezdnym historię tego miejsca i modlili się przy mogile w każdą rocznicę pacyfikacji. Ta pamięć dała początek Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskiej dzięki któremu ludobójstwo, którego doświadczył Michniów oraz ponad 800 polskich wsi nie zostanie zapomniane. To tutaj na naszej Świętokrzyskiej Ziemi narodziła się inicjatywa ustanowienia święta państwowego Dnia Walki i Męczeństwa Wsi Polskiej. Inicjatywę ustawodawczą Polskiego Stronnictwa Ludowego Jednogłośnie poparły wszystkie kluby parlamentarne i 13 października ubiegłego roku ustawę tę podpisał Prezydent Rzeczypospolitej. Dziś w Michniowie obchodzimy je po raz pierwszy - dodał marszałek Adam Jarubas.

Patronat nad wydarzeniem objął Prezydent Rzeczypospolitej, Andrzej Duda, którego list do uczestników uroczystości odczytał **Wojciech Kolarski**.

- Ta zbrodnia jest symbolem cierpienia i terroru na polskie wsi podczas II Wojny Światowej. Nigdy nie zapomnimy, jak wiele zrobili polscy chłopcy dla podtrzymania wartości narodowych i jak wiele za to wycierpieli. Walka i męczeństwo polskiej wsi to historia, o której musimy pamiętać. Składam szczerze podziękowania Muzeum Wsi Kieleckiej i Mauzoleum Męczeństwa Wsi Polskiej w Michniowie za jej kultywowanie - napisał Prezydent RP.

Jan Krzysztof Ardanowski, Minister Rolnictwa, odczytał natomiast list od premiera RP, Mateusza Morawieckiego.

- Polska wieś miała wielki wkład w walkę o odzyskanie niepodległości i wolności. Chłopcy walczyli, żywili miasta i dawali schronienie, za co zapłacili wielką cenę, której symbolem jest Michniów, będący dziś polskim miejscem pamięci o tamtych wydarzeniach - napisał Mateusz Morawiecki.

Przedstawiciel wnioskodawcy inicjatywy uchwałodawczej, Polskiego Stronnictwa Ludowego, Władysław Kosiniak - Kamysz, podkreślał obowiązek przypominania pamięci o wydarzeniach, które miały wielki wpływ na odzyskanie wolności przez nasz kraj.

- Nie było Boga w sercu oprawców Michniowa, ale nie byłoby także Boga w nas, gdybyśmy dziś nie zjawili się tu by upamiętnić tamte ofiary. Dążenie do upamiętniania spalonych żywcem mieszkańców Michniowa jest naszym świętym obowiązkiem, niezależnie od światopoglądu. Ta parlamentarna inicjatywa Polskiego Stronnictwa Ludowego pokazała, że jest możliwa jednomyślność w różnorodności, szczególnie w tak ważnej sprawie, jak pamięć o tych, którzy stracili swoje życie, zdrowie, rodziny i domy w walce o Polskę. Jesteśmy tu po to, by oddać hołd mieszkańcom ponad 800 polskich wsi, w których podczas II Wojny Światowej odbyły się tragiczne wydarzenia. Dziękujemy tym, którzy pozwalają nam pamiętać o tym, co działo się 75 lat temu. Pamiętam, gdy zawsze o Michniowie i ofierze jego mieszkańców opowiadał mi Alfred Domagalski, a Józef Szczepańczyk walczył o utrwalenie świadectw tamtej zbrodni. Ich dzieło kontynuuje również marszałek Adam Jarubas i dziękuję za to – mówił **Władysław Kosiniak - Kamysz**.

Uroczystość odbywała się na tle powstającego Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich, które ma zostać udostępnione zwiedzającym w przyszłym roku. Projekt jego budowy, jako pomnika męczeństwa polskich wsi w czasie II wojny światowej, jest realizowany przez Muzeum Wsi Kieleckiej. Jego partnerami są Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Kielcach oraz Polskie Radio Kielce. Projekt uzyskał dofinansowanie w ramach Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Prezes Instytutu Pamięci Narodowej, Jarosław Szarek podkreślał, jak duża była rola lokalnej społeczności w zachowaniu pamięci o tamtych wydarzeniach.

- Ziemia Świętokrzyska stanowiła bardzo ważne i bogate w wydarzenia miejsca związane walkami o odzyskanie przez Polskę niepodległości, którego 100-lecie świętujemy w tym roku. Gdy przyszedł czas próby w czasie II Wojny Światowej Ziemia ta znów dała świadectwo miłości ojczyzny. Polskie wojsko w 3/4 składało się z mieszkańców wsi, dzięki którym nasza niepodległość została uratowana. Wieś polską chciano złamać, ale nie udało się to, bo polskiej wsi nie da się złamać. Chłopi zachowali również po wojnie naszą religię, historię i własność – mówił **Jarosław Szarek**.

Po przemówieniach odbył się koncert „Stabat Mater” w wykonaniu Masovia Baroque Orchestra, a następnie pod pomnikiem pomordowanych złożone zostały kwiaty. Uroczystości w Michniowie zakończyły się “Spotkaniem pokoleń” w Ośrodku Kultury Michniowskiej. Wypowiedzieli się podczas niego świadkowie pacyfikacji Michniowa, potomkowie ofiar oraz historycy.

Pamiętać...

Podczas XLVI sesji Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego przyjęty został apel dotyczący upamiętnienia 75. rocznicy pacyfikacji Michniowa w Dniu Walki i Męczeństwa Wsi Polskiej. Został on odczytany podczas dzisiejszych uroczystości.

“W dniu 12 lipca 2018 roku po raz 75 obchodzimy rocznicę pacyfikacji Michniowa, a po raz pierwszy – Dzień Walki i Męczeństwa Wsi Polskiej – nowe święto państwowe. Naszym obowiązkiem jest zachować dla przyszłych pokoleń pamięć o krwi przelanej za wolność Ojczyzny przez mieszkańców polskich wsi. Sejmik Województwa Świętokrzyskiego składa hołd wszystkim ofiarom niemieckich pacyfikacji wsi podczas II wojny światowej i apeluje do wszystkich Polaków o godne uczczenie ich pamięci” – czytamy w przyjętym apelu.

Radni Sejmiku zdecydowali również o ustanowieniu bezpłatnego wstępu do Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie.

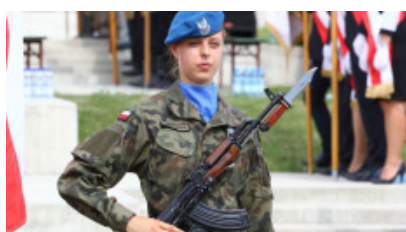
Oprócz uroczystości w Michniowie, bardzo ważnym wydarzeniem jest uruchomienie strony internetowej www.martyrologiawsipolskich.pl, która poświęcona jest walce polskiej wsi wojny. Znajduje się na niej mapa wydarzeń związanych z martyrologią wsi polskich, informacje o obchodach związanych z nimi, wystawach i zbiorach.

Obchody będą widoczne również w mediach, w których ukażą się dodatek edukacyjny oraz cykl audycji radiowych. Podczas uroczystych obchodów w Michniowie zaprezentowana zostanie również wystawa “817. Poznaj tę historię”. Jej autorką jest dr Katarzyna Jedynak z Muzeum Wsi Kieleckiej. Celem wystawy jest upamiętnienie martyrologii polskich wsi w czasie II wojny światowej. Wystawa będzie odnosić się do założeń ekspozycyjnych przyszłego Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie. Przedstawione zostały na niej tematy dotyczące eksterminacji ludności wiejskiej poprzez pacyfikacje, masowe egzekucje, obozy koncentracyjne, deportacje, przesiedlenia i wywózki w głąb ZSRR, wyzysk ekonomiczny wsi poprzez grabieże, kontyngenty oraz zsyłki na roboty przymusowe przyczyny zbrodni czyli udział mieszkańców w konspiracji, pomoc ludności żydowskiej oraz stosowanie terroru w ramach zbrodniczej polityki okupantów względem ludności wsi. Wystawa nawiązuje także do ludobójstwa dokonanego na Kresach Wschodnich. Na wystawie zostaną pokazane fotografie, dokumenty oraz relacje świadków. Została ona przetłumaczona na język angielski.

Galeria zdjęć

Zachować pamięć o walce polskiej wsi – 75. rocznica pacyfikacji Michniowa | 7

Zachować pamięć o walce polskiej wsi – 75. rocznica pacyfikacji Michniowa | 8

